

Juryrapport

Een boerenjaar was het voor de kinder- en jeugdliteratuur, daar was de jury het volmondig over eens. Noem het gerust een uitdaging om de 242 inzendingen terug te brengen tot een longlist van vijftien. Daarna kwam het wrede voorrecht om uit die rijke oogst de beste vijf te selecteren. En toen moest de uiterst plezierige beproeving nog komen om hier het allerbeste boek uit te kiezen.

Tijdens die finale bespreking van de vijf boeken op de shortlist heb ik woorden en zinnen geturfd, die vaak terugkwamen.

‘Rijk’ is zo’n woord. Soms zit die rijkdom in de veelheid. In **‘Vandaag houd ik mijn spreekbeurt over de anaconda’** van **Bibi Dumon Tak en Annemarie van Haeringen** zien we de wilde verscheidenheid van het dierenrijk, zowel bij de besproken dieren en de sprekende dieren. In **‘Kijk dan toch!’** van **Elvis Peeters en Sebastiaan van Doninck** komt die rijkdom net tevoorschijn door al het overbodige weg te snijden, en tot een puurheid te komen waar de lezer zijn volle aandacht op richt. En in de gedichtenbundel **‘Nog lang geen later’** van **Kees Spiering en Jeska Verstegen** vinden we die rijkdom dan weer in het raffinement en de diepgang van het gevoelsleven van het hoofdpersoonage.

Het woord ‘opbouw’ hoorden we vaak. We hebben te maken met ervaren auteurs die geduldig en trefzeker een microkosmos opbouwen voor de lezer. Gedoseerd wordt het plot onthuld, en de schets van de emoties van de personages, ook via de illustraties, in **‘Neem nooit een beste vriend’**, van **Erna Sassen en Martijn van der Linden**. En in **‘Gelukkig en blij’** van **Edward van de Vendel en -diezelfde- Martijn van der Linden** wordt de boerderij als mini-samenleving voelbaarder met elke extra pagina en extra illustratie.

‘Groeien’ viel ook regelmatig in onze uitbundige lofbetuigingen, vaak al snel gevolgd door het woord ‘rijp’. Het is een plezier om deze boeken een tweede, derde, vierde keer vast te pakken. Telkens stel je vast dat je een grappige formulering had gemist, dat je nu pas voelt hoe precies en veelkantig een karakter geschetst is, dat de kleurenrijkdom van de illustraties zich verder ontplooft. En zo groei en rijp je ook als lezer.

En tot ons groot plezier voelden we met de jury regelmatig ‘verrassing’. Als we de illustraties van Martijn van der Linden in **‘Gelukkig en blij’** bewonderden om hun realisme, kregen ze gaandeweg nog een extra laag waardoor ze magisch-realistisch leken te worden. Bibi Dumon Tak laat haar personages tot voorbij het einde van het verhaal verder discussiëren in een vrolijk makende kakofonie. Bij het bespreken van **‘Neem nooit een beste vriend’** riep een jurylid dan weer bewonderend uit “Hoe is het mogelijk dat een auteur de stem van het personage zo goed kan vertolken!”. Ook Kees Spiering lijkt te kunnen toveren en met twee stemmen tegelijk te spreken, de volwassen man die terugblijkt, en het kind dat alles voor het eerst herbeleefd. En sluit Elvis Peeters zijn bewonderenswaardig geconcentreerde boek echt af met een grap? Ja hoor!

De jury had regelmatig ook het privilege om 'troost' te ervaren. Komt het doordat de slak in 'Kijk dan toch' laat zien dat je aandacht richten geluk oplevert? Doordat heikele thema's met open vizier en zwier behandeld worden in 'Neem nooit een beste vriend'? Je voelt er Joshua en zijn vrienden zichzelf slijpen aan moeilijke omstandigheden. Komt de troost doordat je in 'Nog lang geen later' voelt dat je ingewikkelde emoties uit je puberteit bestaansrecht hadden, en veel verfijnder waren dan je dacht? Of doordat op de boerderij van Edward van de Vendel en in de klas van Bibi Dumon Tak de talrijke hoofdrolspelers van mekaar lijken te leren?

Dat tekst en illustraties samen 'meer waren dan de som van de aparte delen', vonden we ook veelmondig. In 'Gelukkig en blij' komt de boerderij zo zinderend zintuiglijk tevoorschijn. In 'Kijk dan toch!' zie je de slak gloeien van het zonlicht. En in 'Neem nooit een beste vriend' leent Martijn van der Linden zijn tekenkunsten gediensig uit aan het hoofdpersonage, waardoor ze een sterk extra dramatisch middel worden.

U hoort het, elk van deze boeken had bijzondere kwaliteiten. Maar zelfs de Himalaya heeft maar één hoogste berg. Eén boek sloot de jury nog net dat tikkeltje meer in het hart, met een gevoel dat op verliefdheid leek. Hoe alles leek te kloppen aan dit boek, hoe je het wilt vastpakken voor een volgende leesbeurt, hoe het je raakt en gelukkig maakt, in zijn samenspel tussen tekst en illustratie. Zijn zwierig gewiekste compositie, zijn schijnbare gemak en flair, en de authentiek vertolkte stem van het hoofdpersonage.

De Boon 2024 voor kinder- en jeugdliteratuur gaat naar 'Neem nooit een beste vriend' van Erna Sassen en Martijn van der Linden.

Jury de Boon 2024 Kinder- en jeugdliteratuur: Wouter Deprez (voorzitter), Jen Degroeve, Liesbeth Elseviers, Thomas de Veen, Veerle Vanden Bosch, Winny Ang